

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 5

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Redaktion: Styrningsgatan 1, Stockholm. - Tel. 60 63 08. - Postgiro 4870.

Redaktör och utgivare: Kaptän Erik Gillner.

1942

24 årgången

Tekniska och taktiska synpunkter vid val av motorspruta.

"Vi arbeta oftast med så långa slangledningar, så vi kunna ej använda annat än *stora* motorsprutor." Det är ett uttryck, som ej så sällan fälles även av kunniga och duktiga eldsläckare, men det vittnar detta till trots om att vederbörande ej synes ha till fullo satt sig in i, hur en motorsprutas normkapacitet utnyttjas.

Vad menas till en början med en sprutas normkapacitet? Det är den vattenmängd, som sprutan lämnar vid 9 kg/cm² tryck i enlighet med de normer för provning och godkännande av motorsprutor som utarbetats av Brandförsvarskommittén (kommittén för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar). Vidare anges i samma normer, att en motorspruta skall lämna 35 % mer vatten vid 6 kg/cm² tryck än vid

9 kg/cm² tryck. Denna sistnämnda bestämmelse torde numera sakna större praktisk betydelse och borde sannolikt ersättas eller kompletteras med ett kapacitetsvärde vid 12 kg/cm² tryck.

En motorspruta benämnes i dagligt tal för exempelvis "en 1000 liters spruta" och avses härmed, att sprutan lämnar en kapacitet av 1000 liter per minut vid 9 kg/cm² tryck. Här nedan kommer för enkelhetens skull detta populäruttryck för sprutkapaciteten att användas.

Det är helt naturligt, att man vid bedömandet av en motorsprutas kapacitet utgår just från sprutans normkapacitet, men en alltför summarisk jämförelse av två olika sprutors normkapaciteter torde ge en mycket missvisande bild av de kapaciteter sprutorna förmå lämna

vid praktiskt arbete å olika slanglängder och vid varierande nivå-skillnader och munstyckstryck.

För att illustrera en del av dessa förhållanden har här valts tre sprutstorlekar med tämligen vitt skilda normkapaciteter, nämligen 500, 1000 och 2000 liter per minut vid 9 kg/cm² tryck. De i kurvbladen angivna pumpkurvorna utgöra medelvärden för i marknaden befintliga spruttyper med angivna eller angränsande normkapaciteter.

I kurvan, fig. 2., äro samma pumpkurvor och friktionsförlustkurvor inritade för dubbla slangledningar om 100, 200, 300, 400 och 500 m längd samt 4-dubbla slangledningar om 100, 200 och 300 m längd.

Genom att avläsa skärningspunkterna mellan pumpkurvor och friktionsförlustkurvor erhåller man arbetspunkterna för sprutorna i varje särskilt fall.

Med hjälp av de i fig. 1 och 2

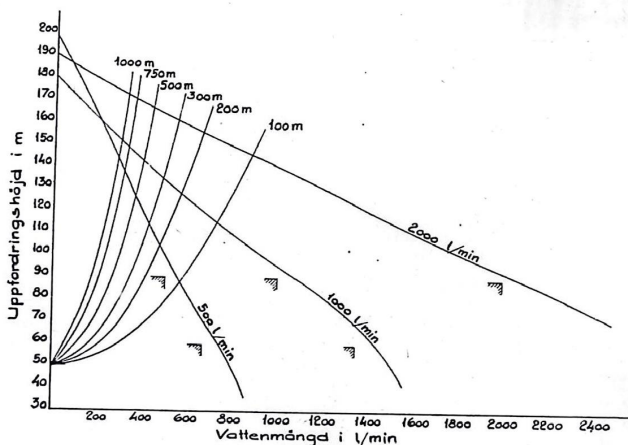

Fig. 1. Pumpkurvor och friktionsförlustkurvor för enkla slangledningar från 100 till 1000 m längd.

I kurvan, fig. 1, äro de tre pumpkurvorna inritade ävensom friktionsförlustkurvor för enkla slangledningar om 100, 200, 300, 500, 750 och 1000 m längd. Friktionsförlustkurvornas noll-linje är lagd genom punkten för 50 m uppfördningshöjd, vilket betyder, att 50 m uppfördningshöjd reserverats för nivåskillnad och munstyckstryck, exempelvis 10 m nivåskillnad och 4 kg/cm² munstyckstryck (1 kg/cm² tryck = 10 m uppfördningshöjd).

angivna kurvorna kan man genom att placera friktionsförlustkurvornas noll-linje vid 0, 30, 50, 75 och 100 m uppfördningshöjd få fram en serie kurvblad av den typ som fig. 3—7 angiva. Härvid ha alltså för nivåskillnad och munstyckstryck reserverats 0, 30, 50, 75 och 100 m av sprutans uppfördningshöjd (tryck). Den kurva, som motsvarar 0-värdet har endast teoretiskt intresse, då ju här *hela* uppfördningshöjden utgår för att övervin-

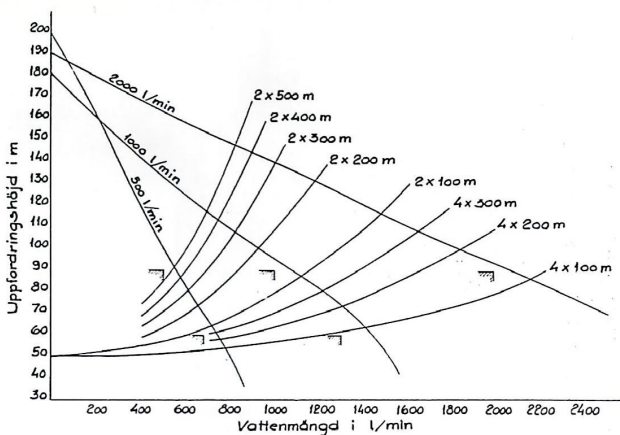

Fig. 2. Pumpkurvor och friktionsförlustkurvor för dubbla slangledningar från 100 till 500 m längd samt 4-dubbla slangledningar från 100 till 300 m längd.

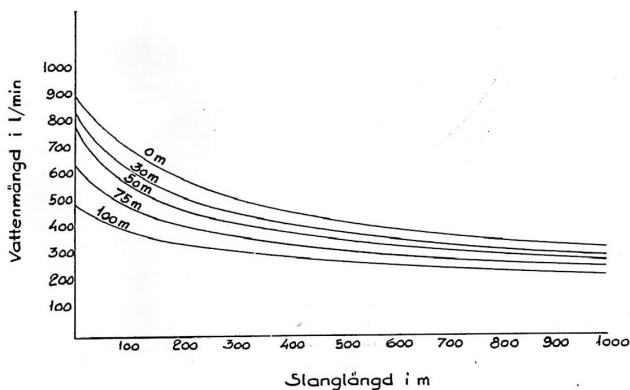

Fig. 3. Kurvor för 500 "liters" spruta visande de vattenmängder, som erhålls vid arbete på enkla slangledningar upp till 1000 m längd, varvid från 0 till 100 m uppföringshöjd reserverats för munstycks-tryck och nivåskillnad.

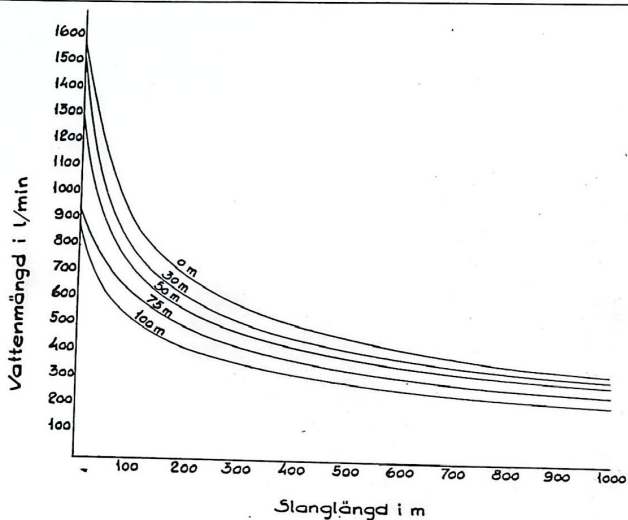

Fig. 4. Kurvor för 1000 "liters" spruta visande de vattenmängder, som erhållas vid arbete å enkla slangledningar upp till 1000 m längd, varvid från 0 till 100 m uppfodringshöjd reserverats för munstycks-tryck och nivåskillnad.

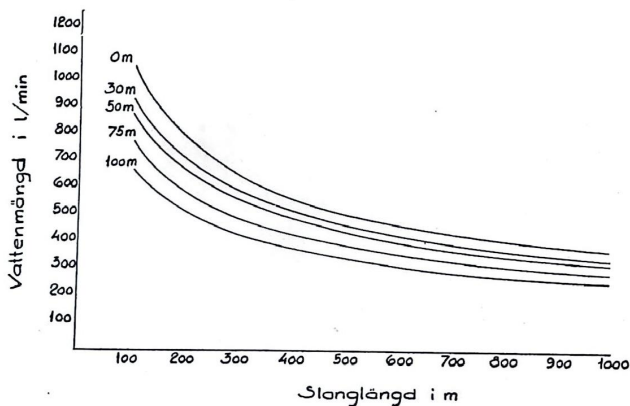

Fig. 5. Kurvor för 2000 "liters" spruta visande de vattenmängder, som erhållas vid arbete å enkla slangledningar upp till 1000 m längd, varvid från 0 till 100 m uppfodringshöjd reserverats för munstycks-tryck och nivåskillnad.

na friktionsförlusterna i tryckslangen. Denna kurva kan möjligen komma till användning vid beräkningar med seriekörning av motorsprutor. Kurvorna i fig. 3—7 visa alltså relationen mellan vattenmängd och slanglängd.

För praktisk eldsläckning torde man numera vilja räkna med ett munstyckstryck av 4—6 kg/cm². Om man dessutom räknar med en

genomsnittlig nivåskillnad av 10 à 15 m kommer man till att 50 m- och 75 m-kurvorna torde vara de, som i första hand komma till användning vid förkalkyleringar. I nedanstående tabeller har av "sparmåhetskål" valts 50 m kurvorna som utgångspunkt för jämförelser varvid angivits de vattenmängder, som erhållas vid varje jämnt 100-tal m slang. Dessutom har uträk-

Tabell 1.

Slanglängd meter	Motorspruta om					
	500 "liter"		1000 "liter"		2000 "liter"	
	l/min	%	l/min	%	l/min	%
100	570	114	725	72,5	875	43,75
200	475	95	570	57,0	675	33,75
300	425	85	480	48,0	550	27,5
400	385	77	430	43,0	490	24,5
500	360	72	390	39,0	440	22,0
600	340	68	360	36,0	400	20,0
700	320	64	335	33,5	370	18,5
800	300	60	320	32,0	350	17,5
900	285	57	310	31,0	330	16,5
1000	280	56	300	30,0	325	16,25

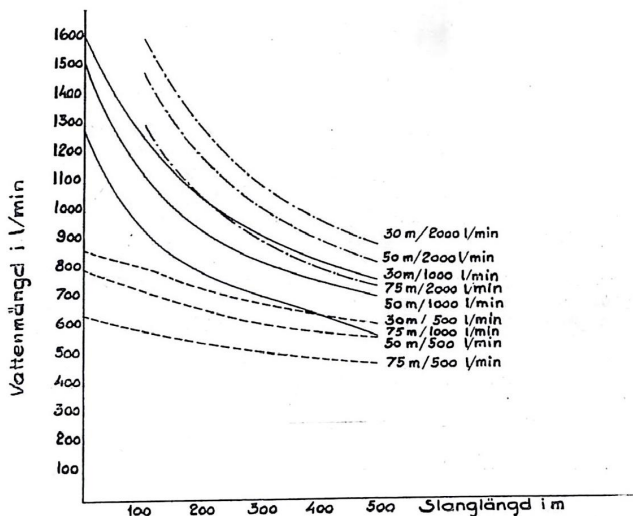

Fig. 6. Kurvor för 500, 1000 och 2000 "liters" sprutor visande de vattenmängder, som erhållas vid arbete å dubbla slangledningar upp till 500 m längd, varvid från 30 till 100 m uppföringshöjd reserverats för munstyckstryck och nivåskillnad.

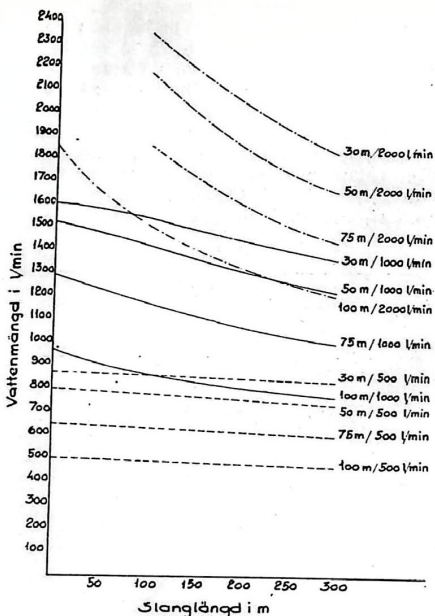

Fig. 7. Kurvor för 500, 1000 och 2000 "liters" sprutor visande de vattenmängder, som erhållas vid arbete å 4-dubbla slangledningar upp till 300 m längd, varvid från 30 till 100 m uppfordringshöjd reserverats för munstyckstryck och nivåskillnad.

nats, hur många procent dessa vattenmängder utgöra av sprutornas normkapaciteter vid 9 kg/cm² tryck.

Motsvarande siffervärden gällande dubbla resp. 4-dubbla slangledningar angivas i tabellerna 2 och 3.

Vid dubbla slangledningar är det blott den minsta sprutans, 500 lit/min, normkapacitet, som mer än "100-procentigt" utnyttjas (med undantag för 1000 "liters" sprutan med 2×100 m slang). Det är först med 4-dubbla slangledningar som

Tabell 2.

Slanglängd meter	Motorspruta om					
	500 "liter"		1000 "liter"		2000 "liter"	
	l/min	%	l/min	%	l/min	%
2×100	725	145	1125	112,5	1480	74,0
2×200	660	132	930	93,0	1180	59,0
2×300	615	123	820	82,0	1000	50,0
2×400	580	116	750	75,0	900	45,0
2×500	560	112	690	69,0	815	41,8

Tabell 3.

Slanglängd meter	Motorspruta om					
	500 "liter"		1000 "liter"		2000 "liter"	
	l/min	%	l/min	%	l/min	%
4×100	880	176	1415	141,5	2165	108,25
4×200	860	172	1305	130,5	1840	92,0
4×300	830	166	1220	122,0	1655	82,75

de större sprutornas "stora" kapaciteter komma till sin rätt.

Jämför man de vattenmängder som erhållas, exempelvis genom en 500 m lång, *enkel* slangledning, finner man (enligt tabell 1), att 500 liters sprutan ger 360 lit/min, 1000 liters sprutan 390 lit/min och 2000 liters sprutan 440 lit/min. Differenserna äro så obetydliga, 30 resp.

ner man samtidigt, att c:a 60 % resp. 250 % större drivmotorer få köras *fullbelastade* utan att nämnvärt större vattenmängd vid strålrören erhålles.

I tabell 4 angivas de vattenmängder, som passera genom de vanliga munstycksöppningarna i ett trappmunstycke vid 3—6 kg/cm² munstyckstryck.

Tabell 4.

Munstycksdiam. i mm	Munstyckstryck i kg/cm ²			
	3	4	5	6
	Vattenmängd i liter/minut			
10	110	126	142	155
14	214	246	276	303
18	355	408	458	500
22	530	610	685	750

50 lit/min, att de sakna större praktisk betydelse. Dessutom är att märka, att det för ernående av dessa merkapaciteter blir nödvändigt för de större sprutorna att arbeta med avsevärt större tryck. Arbetstrycken för de tre sprutstorlekarna bli alltså (jmf fig. 1) 12,7, 14,3 och 16,7 kg/cm². Ju högre arbetstrycken närmast sprutan bli, desto större bli även läckageförlusterna i slangledningen, varför den vattenmängd, som passerar genom strålrörsmunstyckena, ej blir den här teoretiskt beräknade. Differensen i vattenmängd de olika sprutstorlekarna emellan, blir alltså i praktiken ändå mindre än vad ovan angivna siffror visa. Ser man saken driftsekonomiskt, fin-

Om man utgår från de i ovanstående exempel angivna teoretiska vattenmängderna, finner man, att differenserna äro för små för att med de större sprutorna vattenstrålarnas antal skall kunna ökas. Man finner vidare, att ej heller grövre munstycksdiametrar torde kunna ifrågakomma för de större sprutorna annat än i gränsfall. De större sprutornas merkapacitet torde sålunda endast utnyttjas i form av något högre munstyckstryck, enär en utbalansering mellan vattenmängd och friktionsförluster i praktiken kommer att äga rum.

Väljer man jämförelsevärden ur tabell 2, exempelvis dubbla slangledningar av 300 m längd vardera, bli kapaciteterna för de tre sprut-

storlekarna 615, 820 resp. 1000 lit/min. Differenserna uppgå här till 205 och 180 lit/min, vilket betyder att de större spruttyperna kunna lämna en eller två strålar mer eller eventuellt att större munstycksdiametrar kunna användas. Dessa differenser i vattenmängden återspegla dock ej de verkliga differenserna mellan normkapaciteterna.

Övergår man till slut till tabell 3 och väljer som exempel 4-dubbla slangledningar om 200 m längd vardera, bli vattenmängderna för de tre sprutstorlekarna 860, 1305 resp. 1840 lit/min. Differenserna bli 445 och 535 lit/min.

Här kunna alltså avsevärt större antal strålar och grövre munstycksdiametrar erhållas med de större sprutorna i jämförelse med de mindre. Dock är att märka, att det är först nu, som differensen i normkapacitet mellan 500 och 1000 liters sprutorna, alltså 500 lit/min, något så när motsvarar differensen mellan de praktiskt utnyttjbara vattenmängderna. Jämför man på samma sätt 1000 och 2000 liters sprutorna är det ej mer än c:a 50 % av skillnaden mellan normkapaciteterna som blir praktiskt utnyttjad.

Vid bedömandet av den typ å motorsprutor, som bäst täcker en Orts eller företags behov, skola såväl *tekniska* som *taktiska* synpunkter tagas med i beräkning. De tekniska synpunkterna ha i det förestående fått sin belysning. Om någon läsare skulle finna, vad tidigare sagts, svårförståeligt eller om kurvor och tabeller synas avskräckande bedes läsaren på nytt läsa igenom det sagda. Begreppen klarar säkerligen då.

Med *taktiska* synpunkter förstås sådana förhållanden som ha samband med vattentillgångar, släckningsområdets storlek och brandrisker, brandkärsorganisation m. fl.

Vid den fortsatta diskussionen

kring de taktiska synpunkterna användes begreppen "lätt" och "tung" motorspruta, varvid med "lätt" förstås sådan som är bärbär. Storlekarna inom de båda huvudgrupperna kunna sedan variera, i allmänhet kan dock med "lätt" införstås typer med sprutkapaciteter upp till 1000 "liter".

Vattentillgångarnas storlek och läge i förhållande till släckningsområdets risker är av mycket stor betydelse vid avgörandet av en motorsprutas typ och storlek. Ligga vattentillgångarna genomsnittligt långt från brandriskerna eller om terrängen omkring desamma är svårframkomlig, tala starka skäl för den lätta motorsprutan. Utgöres släckningsområdet huvudsakligast av sammanträngd bebyggelse kring goda vattentag i närheten av brandriskerna tala många synpunkter för en tung motorspruta. Härvid skall dock observeras, att en bestämd förutsättning är, att slangförrådet beräknas så rikligt, att den tunga motorsprutans överlägsenhet verkligen kan utnyttjas genom utläggning av dubbla eller flerdubbla slangledningar från uppställningsplatsen till brandplatsen.

Karaktären hos *släckningsområdets risker* är en annan viktig faktor. Vid bedömandet av brandriskerna bör först en grundlig inventering av desamma göras. Denna inventering skall ge svar på frågan: "Hur stora vattenmängder (hur många strålar) behöver jag i ett läge disponera för att kunna hejda en utbruten eld?" Härvid skall måhända ej "svåraste fallet" (katastrofbrand) vara avgörande, enär i detta fall hjälp bör begäras, utan mera en kraftig eldsvåda, som av kåren ensam bör kunna begränsas. Vid sammanhängande bebyggelse kan antalet strålar bli förhållandevis stort, i följd härav kräves stora pumpkapaciteter. Äro vattentillgångarna välbelägna och tillräckligt stora talar mycket för den

tunga motorsprutan. Äro däremot vattentillgångarna flera mindre sådana, tala många synpunkter för två eller flera lätta motorsprutor. Härigenom vinnes *dels* större rörlighet vid omflyttning av sprutor från en vattensamling till en annan och *dels* möjlighet till en god taktisk placering av sprutorna runt brandplatsen samt åtgår ofta mindre slangkvantiteter. I samhället (= sammanträngd bebyggelse) bör ånyo understrykas att det är pumpkapacitetens storlek, som är avgörande. Om kapaciteten skall uttagas från en tung eller flera lätta motorsprutor är ibland av mera underordnad betydelse.

Det må vidare observeras att flera lätta motorsprutor innebär ett icke oväsentligt säkerhetsmoment vid reparationer, maskinhaverier, bombningar etc. men kräves samtidigt större maskinpersonal, vilken ibland kan bereda vissa svårigheter att anskaffa.

Släckningsområdets storlek kan göra det önskvärt att uppdelade brandkåren i flera enheter fördelade på olika platser inom detsamma. Ekonomiska synpunkter bli här ofta utslagsgivande och tala då till förmån för de lätta motorsprutorna. Stora släckningsområdets taktiska förhållanden tala f. ö. för lätta motorsprutor när vidsträckt släckningsområden oftast icke ha sammanträngd samhällsbebyggelse. Under denna rubrik kan med skäl framhållas, att när vidsträckt skogsmarker ingår i släckningsområdet skall skogsbrandskyddets krav beaktas. För användning i skogsterräng är den *verkligt lätta* motorsprutan så gott som undantagslöst att föredraga.

Brandkårens organisation skall täcka den materiel, som av tekniska och taktiska skäl befunnits nödvändig. Som grundregel gäller alltså, att det batar föga att skaffa sprutor och annan materiel, om icke det för betjäningen nödvändiga

personalbehovet kan framskapas. För betjäning av en tung motorspruta i kanske ibland svår terräng kräves mera personal än för en lätt. Personalbrist talar alltså ofta för den lätta motorsprutan, för så vitt ej två eller flera lätta sprutor skola ersätta en tung spruta:

Varje brandkår skall ha *transportfordon* för sin materiel. Utgöres detta av brandbil kan denna oftast lika väl bogsera en tung som lätt motorspruta. Givetvis skola fasta bogseringsanordningar vara vidtagna på brandbilen. Saknas brandbil, har brandkår ofta att lita till avtal med flera bilägare, som för annat ändamål kunna nyttja sina bilar. Dessa "avtalade" bilar böra ha fasta bogseringsanordningar. Föreligger 100-procentig säkerhet, att dylik bil alltid står till förfogande, kan tung motorspruta väljas, om den eljest är lämplig. Är säkerheten lägre talar mycket för val av lätt motorspruta, som snabbt kan lastas på lastbil, eller t. o. m. i buss eller personbil.

Förestående taktiska synpunkter ha huvudsakligen behandlat det lilla samhället och landsbygdens problem ur rent fredlig synpunkt. I staden, där motorsprutan ofta tjänar det ändamålet, att förstärka vattenledningstrycket gäller som grundregel, att sprutan skall väljas med sådan storlek, att den passar samman med vattenledningens genomsnittliga leveransförmåga. Det är endast sällan som en brandpost lämnar mera än 1000 lit/min. Om staden därjämte ha vid vattenvägar (hamnar, kanaler o. s. v.) koncentrerade stora brandrisker tala många synpunkter för tunga motorsprutor. Finnes icke dylika risker, utan motorsprutorna, förutom användning vid brandposter, måste anskaffas för utkantsområdet, gälla samma synpunkter, som nyss sagts för de mindre samhällena.

För *fabriksbrandkårer* gäller som grundregel, att sprutkapaciteten

skall täcka fabriken behov. Det förutsättes vidare, att vattentillgångar av tillräcklig kapacitet finnes i omedelbar anslutning till företaget. Ett fabriksföretag företer vanligen bilden av sammanträngd bebyggelse, varför tung motorspruta eller flera lätta (= stor pumpkapacitet) i regel är lämpligast.

Under krigsförhållanden måste brandkårerna decentraliseras och förstärkas. Freds- och krigsorganisationerna böra så långt möjligt är sammanfalla. Om den nödiga pumpkapaciteten uttages genom flera lätta motorsprutor, blir en krigsmässig organisation lättare att genomföra.

Den lätta motorsprutan har under krig visat sig ha stor betydelse även i stora städer. Främst blir det de s. k. hjälpenheterna, som utrustas med dylika. Erfarenheten ha nämligen visat, att sprutorna måste framforslas över sönderbombade gator, rasmassor från byggnader o. s. v. Den lätta motorsprutans fördelar under dessa förhållanden är uppenbar.

Till sist må framhållas, att val av motorspruta aldrig bör ske utan noggrann prövning av den storlek och typ, som bäst täcker behovet. I tveksamt fall tillrådes alltid samråd med brandkonsulenten.

Uno Arild. Nils Grönvall.

Mössmärken
Gradbeteckningar
Armbindlar
Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A.-B.

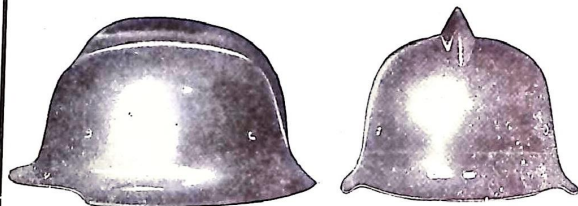
Mästersamuelsgatan 67. STOCKHOLM
Tel. 20 78 58 och 10 05 33

HALLSTRÖMS

Brandredskapsagentur
(Brandlöjtnant Aug. Hallströms f. d. agentur)

Malmö Rikstel. 27993
Firma i brandredskap, alla slag, såsom:

Eldsläckningsapparater
Manskapsutrustningar
Stål- och fiberhjälm
Slang med armatur
Alarmapparater
Motorsprutor
Brandsegel
Gasmasker
Stegar
m. m.

BRISSMANS
LÄTTMETALLS-
HJÄLMAR

en succé inom hjälm-tillverkningen.

Över 7,000 hjälmar sålda sedan 1 april 1938.

Egen tillverkning, lagligen skyddad. Godkänd av Riksförbundets Arbetskommission.

Köp ej några hjälmar utan att först se på våra hjälmar, de sändas kostnadsfritt till påseende.

All övrig brandmateriel av bästa kvalitéer till lägsta priser.

BRISSMANS BRANDREDSKAP. Inneh. Brandmästare F. BRISSMAN. **Halmstad.**

Synnerligen lämpliga för Frivilliga- och Industribrandkärer då de varken rosta eller krympa.

Redogörelse

över

Svenska Brandkårens Riksförbunds verksamhet 1941.

Svenska Brandkårens Riksförbund kan för år 1941 konstatera ett livligt intresse för dess verksamhet från såväl myndigheter, brandförsäkringsinrättningar som enskilda personer.

Under året har förbundet fått mottaga ett stort antal hänvändelser och uppdrag, vilka avsett ordnande av brandväsendet för samhällen och landskommuner.

Brandväsendet i Sverige har genom förbundets medverkan avsevärt förstärkts vad gäller både kommuner och industri- samt andra större företag.

Den statliga anskaffning av motorsprutor, vartill Luftskyddsinspektionen efter gemensam framställning från Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen tog initiativ och för vilken 1940 års riksdag beviljade kr. 3,625,000: — för inköp av 1,200 motorsprutor, har under 1941 fortsatts. Riksdagen har under hösten 1941 beviljat ytterligare kr. 1,660,000: — för inköp av 500 motorsprutor. Under senare delen av år 1940 och under 1941 har största delen av de anskaffade 1,200 motorsprutorna distribuerats till kommuner och industrier. De kommuner, som under år 1939 erhållit skatteutjämningsmedel, erhöles sprutorna utan betalning, och övriga kommuner erhöles dem till ett sådant pris, att förvärvet icke för någon kommun innebar större

utgift än 5 öre per skattekrona. De motorsprutor, som nu skola anskaffas av beviljade statsmedel, skola tillhandahållas efter samma grundprinciper, varjämte Kungl. Maj:t föreskrivit, att kommun, i vilken brandkår ej finnes upprättad, skall erhålla motorspruta endast om det med säkerhet kan antagas, att brandkår kommer att upprättas i kommunen under den närmaste framtiden och att vattenförsörjningen är tillfredsställande ordnad.

På grund av att åtskilliga kommuner, som genom Luftskyddsinspektionens försorg erhållit motorsprutor, vid tidpunkten för mottagandet av dessa saknat brandkår och även därefter underlåtit att bilda brandkår, som kunde taga vård om sprutorna samt då i vissa fall sprutorna uppställts i olämpliga förvaringsrum samt det för den skull enligt Riksförbundets mening förelåg stor fara för att sprutorna med därtill hörande material på grund av vanvård och brist på övad personal icke komme till den nytta för landet, som åsyftats med anskaffandet av brandredskapen, hemställde Riksförbundet hos Kungl. Maj:t att ett anslag å kr. 100,000: — måtte ställas till förbundets förfogande för organisation av brandkärer i de orter, som saknade dylik och där Luftskyddsinspektionen utplacerat motorsprutor.

Kungl. Maj:t har också ställt ett anslag å kr. 100,000:— till statskontorets förfogande, att av statskontoret utbetalas till Svenska Brandkärernas Riksförbund i enlighet med de grunder, som angivits i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 30 oktober 1941. Arbetet med organisation av nya brandkärer har därefter förtgått i all möjlig utsträckning.

Arbetet med standardisering av brandmateriel har under året fortsatt.

Kungl. Maj:t har under året tillkallat sakkunniga för utarbetande av förslag till brandväsendets ordnande i riket. Denna brandförsvarsutredning, i vilken förbundet är representerad genom sin vice ordförande, beräknar slutföra sitt uppdrag i så god tid, att förslaget kan underställas innevarande års riksdag.

Sedan Svenska Brandkärernas Riksförbund, Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Kommunalarbetarförbundet på sin tid i gemensam skrivelse anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för anordnandet av en statlig brandskola, tillkallade Kungl. Maj:t sakkunniga under ordförandeskap av överstelöjtnant H. Forssman för utredning i ämnet. Sedan de sakkunniga överlämnat sitt förslag, avlämnade Kungl. Maj:t proposition i ärendet till riksdagen, som den 30 maj 1941 biföll propositionen.

Brandskolan har under hösten haft sin första kurs för brandbefäl.

Det initiativ, som på sin tid togs av Svenska Brandkärernas Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen till förbättrande av vattentillgången för brandsläckning å landsbygden genom anläggande av branddammar, har fullföljts av Luftskyddsinspektionen. En inventering rörande behovet av branddammar har gjorts av resp. länsstyrelser, och resultatet av denna

inventering har sammanställts av Luftskyddsinspektionen och Arbetsmarknadskommissionen. De för ändamålet begärda betydande statsanslagen ha likväl ännu ej beviljats. Av ett stort antal kommuner har emellertid vattenledningar anordnats eller förstärkts och branddammar anordnats, varjämte ett stort antal vattencisterner av plåt anskaffats av statsmedel och distribuerats till olika orter.

För att säkerställa brandkärernas behov av bensin och smörjoljor ha särskilda åtgärder under året vidtagits.

Utredningar har av förbundets sekreterare verkställts rörande brandfaran inom vissa militära etablissemang och förråd.

Sekreteraren har såsom Riksförbundets representant deltagit i den kommitté, som av överbefälhavaren tillsatts för att utreda förhållandet samt reglera samarbetet mellan luftskydds, brandskydds, skogsbrandskydds och hemvärns verksamhet i fred och i krig. En statlig kommitté har sedermera fått i uppdrag att fortsätta detta utredningsarbete.

Sekreteraren har såsom Riksförbundets representant utsetts som ledamot i den av Luftskyddsinspektionen tillsatta centralkommitté, som har till uppgift att genom propaganda, föredrag, affischer och kurser söka nedbringa antalet industribränder. Sekreteraren har även utsetts att representera Riksförbundet i Centralkommittén för det frivilliga försvararbetet, i vilken kommitté förbundet är medlem.

Förbundet har på anmodan av Riksdagens 2:dra kammars 2:dra tillfälliga utskott yttrat sig över en riksdagsmotion rörande viss ändring i gällande stadga ang. hotell- och pensionatsrörelse.

Förbundet har i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att ändringar måtte vidtagas i Kungörelsen av den 2 december 1940 angående

ersättning för deltagande i släckning av skogseld.

Förbundet har under året utdelat fem stipendier till ett sammanlagt belopp av kr. 1,500:—.

Årsmötet 1941 försiggick i Borås tillsammans med Svenska Brandskyddsföreningen under mycket livlig anslutning. Redogörelse har influtit i Brandkärstidskrift.

Centralstyrelsen har under året haft tvenne sammanträden. Den har utgjorts av:

Landshövding B. Hammarskjöld, ordf., vald t. o. m. förbundsmötet	1943
Landshövding A. Rodhe, v. ordf.	1942
Landshövding T. Löfgren	1942
Direktör G. Bylund, kassaförvaltare	1944
Överstelöjtnant R. Stridbeck	1943
Rektor G. Eliasson	1943
Major E. Lindbohm	1944
Domänintendent B. Nilsson	1942
Brandchef A. Hægström	1944

Sekreterare och föreståndare för Centralstyrelsens expedition:

Kapten Erik Gillner.

Följande personer hava under året som brandkonsulenter varit Riksförbundet behjälpliga i dess upplysningsarbete:

Kapten Erik Gillner, Stockholm,
Kapten F. W. Kylberg, Wattholma,
Brandchef M. Ejdvik, Katrineholm,

Brandchef A. K:son Leijonhufvud, Linköping,

v. Brandchef G. Thorö, Jönköping,
Brandchef A. R. Florin, Kalmar,
Överstelöjtnant H. Forssman,

Växjö,

Brandchef C. Lindström, Visby,
v. Brandchef A. Bergdahl, Karlskrona,

Löjtnant F. Rosenberg, Eslöv,
Brandmästare R. Dahlström, Falkenberg,

Brandkapten C. Bergström, Göteborg,

Brandkapten S. Westling, Göteborg,

Brandchef E. Ström, Uddevalla.

Brandchef J. Carlström, Mölndal,

Brandchef S. Hultman, Skövde,

Överstelöjtnant R. Stridbeck, Borås,

Brandchef B. Thorell, Trollhättan,

Brandchef A. A. Engström, Karlstad,

Brandchef G. Ekkestubbe, Arvika,

Brandkonsulent A. W. Svensson, Örebro,

Brandchef O. Clarholm, Västerås,
Brandchef J. And. Carlson, Leksand,

Brandchef R. J. Panniér, Söderhamn,

Brandchef W. Tell, Härnösand,

Brandchef S. Norrby, Östersund,
Brandförman A. R. Berg, Östersund,

Major K. Ekdahl, Umeå,

Brandchef C. Cahier, Luleå.

Centralstyrelsen har haft tillfredsställelsen att för förtjänstfullt arbete inom brandskyddsverksamheten utdela följande belöningar:

Riksförbundets medalj i guld till Disponent Sven Sandvall, Borås, samt 25 silver- och 26 bronsmedaljer.

Länsförbunden.

Instruktionskurser i 2 eller flera dagar hava varit anordnade av Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs- och Bohus, Älvsborgs, Värmlands,

Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns Brandkärsförbund.

Kårerna.

Antalet anslutna kårer uppgår när denna redogörelse avfattas (april 1942) till 1,779 st. Under året har 215 st. kårer tillkommit.

Försäljningen av broschyrer och utbildningsreglementen har under året skett i mycket stor skala.

Konsulentverksamheten.

I samband med årsmötet i Borås har ett konsulentmöte ägt rum den 13 juni. Av Riksförbundets konsulenter hava utförts inspektioner och lämnats råd och anvisningar vid sammanlagt 801 besök hos kårerna. Dessutom hava 242 besök gjorts i och för organiserande av nya kårer.

Arbetskommissionen.

Arbetskommissionen har under året haft fyra sammanträden, av vilka trenne hållits tillsammans med Sveriges Maskinindustriföreningens "Standardkommitté n:r 36 Brandmaterial", varvid det för vårt lands brandväsende så betydelsefulla standardiseringsarbetet å brandmateriel behandlats.

Riksförbundets ekonomi.

Beträffande Riksförbundets ekonomi hänvisas till bilagd redogörelse från förbundets kassaförvaltare. Förbundet har hos Kungl. Maj:t anhållit om ett statsanslag för budgetåret 1942/1943 å kr. 5,000:—, men Riksdagen har endast beviljat kr. 2,000:—.

Tidskriften.

Förbundets offentliga organ, Brandkärstidskrift, har utkommit med 12 nummer under året. Genom expeditionen har utbyte av tidskrifter ägt rum med Svenska Brandskyddsföreningen, Riksluftskyddsförbundet, Svenska Stadsförbundet, Svenska Landskommunernas Förbund, Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, Sveriges Skorstensfejareförening, Jordbrukar-Ungdomens Förbund, Gjal-larhornet, Assurans, Folk och För-svar, Djurvännernas Tidning, samt Dansk Brandværn komité, Dansk Brandinspektör Forening, Brand-skyddsföreningen i Finland, Norsk Brannvern Forening, Feuerwehr-Zeitung, Berlin, Deutscher Feuer-schutz, Berlin och Der Brand-schutz, Wien.

Stockholm i april 1942.

BO HAMMARSKJÖLD.

Ordförande.

/ Erik Gillner.

Tablå över Svenska Brandkårernas Riksförbunds ekonomiska ställning den 31 december 1941.

Ingående Balansräkning den 1 januari 1941.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassa	0:—	Balanserade medel	20,962: 26
Inventarier	0:—	Allmänna Brandförsäkrings-	
Propagandafilmen	0:—	verkets gåvofond	25,000:—
Utbildningsregl. (300:—) ..	0:—	Kåravgifter	710:—
Broschyrer (1,247:—)	0:—	Tidskriften	882:—
Obligationer	10,000:—	Eldsläckningsläran	3,742: 05
Räntor	66: 67	Diverse räkningar	2,140:—
Tidskriften	2,000:—		
Bankräkningar	41,369: 64		
Kronor	53,436: 31	Kronor	53,436: 31

Vinst- och Förlusträkning den 31 december 1941.

Utgifter:		Inkomster:	
Sekreterarens lön	7,970: 40	Kåravgifter	16,830:—
Styrelse o. revisorer 2,078: 35		Personliga avgifter 250:—	
Sekr. resor m. m... 860: 10		Utbildningsregl. ... 418: 25	
Porton och frakter 1,071: 12		Broschyrer	1,116: 62
Trycksaker	913: 03	Räntor	1,628: 39
Exp.-kostnader ... 3,610: 43		Anslag:	
Diverse utgifter .. 431: 66		statsanslag .... 2,000:—	
Medaljer	570: 61	bidrag från för-	
Propagandafilmen 40: 50		säkringsbolag 17,850:—	19,850:—
Skatter	444: 29	Balanserade medel, årets un-	
Arbetskommissionen	1,100: 30	derskott	5,187: 16
Tidskriften	5,422: 79		
Konsulentverksamheten:			
konsulentmöte .. 3,346: 84			
organisationsarv. 7,400:—			
instr.-kurser ... 8,150:—	18,896: 84		
Understöd till vissa länsförb.	370:—		
Stipendier	1,500:—		
Kronor	45,280: 42	Kronor	45,280: 42

Utgående Balansräkning den 31 december 1941.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassa	0:—	Allmänna Brandförsäkrings-	
Inventarier	0:—	verkets gåvofond	25,000:—
Propagandafilmen	0:—	Kåravgifter	650:—
Utbildningsregl. (210:—) ..	0:—	Tidskriften	842:—
Broschyrer (1,298:—)	0:—	Eldsläckningsläran	3,561: 99
Obligationer	25,000:—	Diverse räkningar	7,153: 35
Tidskriften	2,000:—	Balanserade medel	15,775: 10
Bankräkningar	25,982: 44		
Kronor	52,982: 44	Kronor	52,982: 44

Stockholm den 31 december 1941.

G. Bylund.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som utsetts att granska Svenska Brandkårens Riksförbunds räkenskaper omfattande tiden för verksamheten år 1941, hava denna dag fullgjort detta uppdrag och få härmed avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna äro förda med största noggrannhet, fullständigt verifierade och i allt överensstämmande med däröver upprättad vinst- och förlust- samt utgående balansräkning.

Räkenskaperna äro först kontrollerade av särskild siffergranskare.

Vi hava tagit del av Centralstyrelsens protokoll och hava däremot intet att erinra.

Då revisionen i övrigt ej givit skäl till anmärkning få vi tillstyrka full ansvarsfrihet åt såväl styrelse som kassaförvaltare för den tid räkenskaperna omfatta.

Stockholm den 22 april 1942.

K. H. Modén.

C. L. Sabelström.

Inkomst- och utgiftsstat för år 1942 för Svenska Brandkärernas Riksförbund.

<p>Balanserade medel ..... 15,775:—</p> <p><i>Egna inkomster:</i></p> <p>Brandkårsavgifter, enskilda medlemsavgifter, försäljning av utbildningsreglementet o. diverse inkomster ..... 19,525:—</p> <p>Avkastning från Brandverkets gåvofond ..... 1,000:—</p> <p><i>Bidrag:</i></p> <p>Statsanslag ..... 2,000:—</p> <p>Bidrag från Brandförsäkrings- inrättningar ..... 17,800:—</p> <p>Dessutom lokala bolags bidrag till läns- eller provinsbrand- kårsförbund, som beräknats motsvara minst 50,000:— kronor</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> <p style="text-align: right;">Kronor 56,100:—</p>	<p>Avlöning till sekreteraren ... 8,700:—</p> <p>Övriga utgifter för expedition och kassa, kostnader för konsulent utan distrikt, för propaganda och samarbete med Brandskyddsföreningen och andra korporationer, ävensom styrelsens och sek- reterarens reseersättningar m. m. .... 11,000:—</p> <p>Arbetskommissionen ..... 1,300:—</p> <p>Diverse utredningar ..... 1,100:—</p> <p>Tidskriften ..... 7,000:—</p> <p>Konsulentverksamheten:</p> <p>a) Konsulentmöte .. 3,000:—</p> <p style="padding-left: 20px;">Till konsulenter för nya kårer .. 500:—</p> <p style="padding-left: 20px;">Bidrag till loka- la instr.-kurser .. 6,500:— 10,000:—</p> <p>b) Understöd till lokala för- bunds verksamhet ..... 1,000:—</p> <p>Till stipendier för yrkesutbild- ning att disponeras av V. U. 1,000:—</p> <p>Balanserade medel ..... 15,000:—</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> <p style="text-align: right;">Kronor 56,100:—</p>
--	--

Knappar-, Möss- & Medlems- märken

för Svenska Brandkärernas Riksförbund

C. C. Sporrong & C:o

Kungsgatan 17, Stockholm 7   Tel. Namnanrop »SPORRONG & C:o»

Direktör P. Tollin 80 år.

80 år fyllde den 18 april direktör P. Tollin, Linköping. Ett av hans många verksamhetsfält har varit den frivilliga brandkårsrörelsen, vilken han omfattat med ett alldeles särskilt intresse och å vars utveckling han nedlagt ett oförtruttet arbete både som ledamot i Svenska Brandkårens Riksförbunds Centralstyrelse och Östergötlands läns Brandkårsförbunds styrelse, där han ännu kvarstår som v. ordförande.

Direktör P. Tollin var en av dem, som tidigast arbetade för att få till stånd en brandstadga för landsbygden och han höll härom vid baltiska kongressen för frivilliga brandkärer i Malmö 1914 ett föredrag som föranledde Centralstyrelsen för Sveriges riksförbund av frivilliga brandkärer att hos Kungl. Maj:t anhålla om utfärdandet av sådan stadga.

Helt nyligen har 80-åringen gjort ett uttalande om brandväsendets effektivisering och säger bland annat med anledning av Brandförsvarsutredningens förslag till Brandlag och Brandstadga m. m.:

"Det är med stor tillfredsställelse jag tagit del av de sakkunnigas utredning och förslag om brandförsvarets ordnande i ett sammanhang för städer, landsbygd och skog, varigenom nuvarande splittring därvidlag upphör. Jag hoppas livligt, att frågan om centralisering av brandförsvaret nu skall ha mognat, så att det beaktansvärda förslaget i sin helhet må vinna bifall.

Länge har det synts mig önskvärt, att alla ej för långt från uppkommande eldsvåda befintliga resurser, som äro avsedda till bekämpande av brand, böra snarast

möjligt utan formella hinder komma till användning, vare sig det gäller hus och hem, fabriker, upparbetade värden eller skogen. För släckning av skogseld har ju allmän värnplikt varit i lag föreskriven, men så icke för annan kamp mot eldens härjningar. Därför har det hittills icke sällan inträffat, när en gård eller fabrik stått i brand, att det — vid sidan om mycken oegennyttig hjälpsamhet — funnits närvarande arbetsföra personer, som visat upprörande motvilja mot att hjälpa till och avlösa uttröttat brandmanskap. Innan kommunalt ordnade och frivilliga brandkärer voro så allmänna som nu och innan brandstyrkorna voro försedda med nutida maskinell utrustning, var behovet av villiga hjälpare vid bekämpandet av långvarig brand naturligtvis mycket stort. Då var det bittert för den skadelidande och för släckningsledare, att vid nödig vädjan om bistånd av närvarande åskådare mötas med hän eller fordran på överbetalning för besväret. Om sådana fall ha många kunnat vittna. Fastställes brandlagen, få dylika tråkigheter lyckligtvis ej vidare förekomma.

Förslaget att det i varje kommun skall finnas brandstyrka av betryggande storlek och sammansättning kan visserligen synas syfta alltför långt, men då kommunalförbund för ändamålet får bildas av flera kommuner, och länsstyrelse därjämte skall äga att medgiva kommun befrielse från huvudsakliga skyldigheten, om det träffas avtal om släckningshjälp från kommunalt eller frivilligt ordnad brandkår i annan kommun, får det dock anses att tillbörlig hän-

syn tagits och medfört nödig lätt-
nad för de små landsbygdskommun-
er, inom vilka mansåldrar kunna
gå mellan varje nämnvärd eldsvä-
da."

Vi tacka honom för vad han un-
der sin långa levnad gjort för vårt
lands brandförsvar och önska ho-
nom obrutna krafter att allt fort-
farande arbeta härför.

Red.

MEDDELANDE.

Nyutgivna standardtabeller.

Sveriges Mekaniska Verkstäders
Förbund, förutvarande Sveriges
Maskinindustriförening, har nu ut-
givit 17 stycken standardtabeller
inom brandskyddsområdet, omfat-
tande slangkopplingar, kopplings-
delar, ventiler, strålrör och mun-
stycken. Tabellerna äro utarbetade
av den inom Förbundets Standar-
diseringskommitté arbetande spe-
cialkommittén nr 36, Brandskydds-
materiel.

Ärendet offentliggjordes för kri-
tik bl. a. i denna tidnings oktober-
nummer 1941 och fastställdes av
Sveriges Standardiseringskommis-
sion i december samma år. Tabel-
lerna äro följande:

SMS	Sida	
1154	79,101	Slangkoppling, 63 mm, för 51 mm tryckslang.
1155	79,102	Slangkoppling, 63 mm, för 76 mm tryckslang.
1156	79,103	Kopplingsdel för anslutning till 63 mm slangkoppling. För lödning.
1157	79,104	Kopplingsdel för anslutning till 63 mm slangkoppling. Invändigt gängad.
1158	79,105	Kopplingsdel för anslutning till 63 mm slangkoppling. Utvändigt gängad.
1159	79,121	Slangkoppling, 63 mm, för 51 mm tryckslang. Hylsa.

1160	79,122	Slangkoppling, 63 mm, för 76 mm tryckslang. Hylsa.
1163	79,16	Grenrör för anslutning till 63 mm slangkoppling.
1164	79,17	Brandventil. Vinkelventil. Ansl.-nr 70.
1165	79,18	Avstängningsventil. Snedsåtesventil. Ansl.-nr 70.
1168	79,21	Strålrör för anslutning till 63 mm slangkoppling.
1169	79,22	Munstycke för strålrör, med avstängning 10, 14 och 18 mm utlopp.
1170	79,23	Munstycke för strålrör, med avstängning 10 mm utlopp.
1171	79,24	Munstycke för strålrör, utan avstängning.
1172	79,25	Munstycke för strålrör. Avstängningskran.
1173	79,26	Munstycke för strålrör. Munstycksspets med 10, 14 och 18 mm utlopp.
1174	79,27	Munstycke för strålrör. Munstycksspets med 10 mm utlopp.

En komplett sats av ovanstående tabeller kostar för medlemmar i SMF, kr. 4:60 och för icke medlemmar kr. 7:40 + porto. Tabellerna försäljas av Sveriges Mekaniska Verkstäders Förbund, Fack, Stockholm 16.

NOTISER.

Årsmöten.

Svenska Brandkärernas Riksförbunds, Svenska Brandskyddsföreningens och Svenska Brandbefälsföreningens gemensamma årsmöte kommer att äga rum i Hälsingborg den 18—20 instundande juni.

Blekinge läns Brandkårsförbunds årsmöte

äger rum i Karlshamn söndagen den 31 maj.

Kalmar läns Brandkårsförbunds årsmöte

äger rum i Kalmar lördagen den 6 och söndagen den 7 juni.

Brandskadorna.

Uppgifter å brandskadebelopp,

som utbetalats av försäkringsanstalterna under första kvartalet innevarande år jämfört med utbetalade skadebeloppen under samma tid år 1941.

Till de utbetalade brandskadebeloppen har lagts 25 %, vilket utgör beräknade kostnader för arbetslöshet, etc.

Under 1941 utbetalade skadebelopp utgjorde under januari kr. 7,000,000 + 1,750,000 (25 %) = 8,750,000, februari 2,700,000 + 675,000 (25 %) = 3,375,000, mars 2,000,000 + 500,000 (25 %) = 2,500,000. S:a kr. 14,625,000:—.

De utbetalade skadebeloppen under januari 1942 utgjorde 4,700,000 + 1,175,000 (25 %) = 5,875,000, februari 2,700,000 + 675,000 (25 %) = 3,375,000, mars 4,000,000 + 1,000,000 (25 %) = 5,000,000. S:a kr. 14,250,000:—.

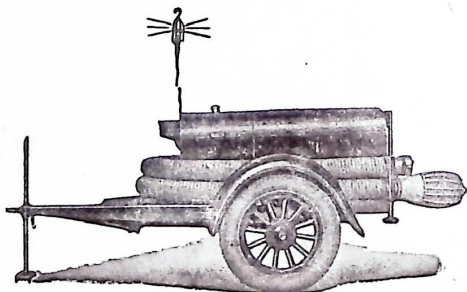
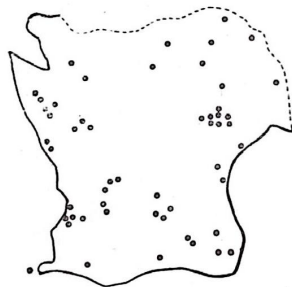
Ett femtiotal

sålda i Skåne

RC 6 — 1300 l. | min.

RC 7 — 1700 l. | min.

Frontdrivna Pumpar.

WILH. RUBERG
LANGEBRO

Telefon Kristianstad 174 - 178